

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. martyre Pelagia Antiochena.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

SANCTI PATRIS NOSTRI IOHANNIS EPI
SCOPI CONSTANTINOPOLITANI, COGNOMENTO

*Chrysofomi, Laudatio in sanctam virginem & martyrem Pelagiam
Antiochenam. Habetur in Simeone*

Metaphrasie.

Tunij.
Cap. 1.

Eneruata
demonum
vires.

A simili.

Cap. 2.
Mira alacri-
tate prope-
rat ad mor-
tem s. Pela-
gia.

Cap. 3.

Laudat vo-
luntariam
necem in
sancta vir-
gine Chry-
sofomus.

AVDETVR & summis præconijs celebretur Deus, quòd mulieres etiam ipse, quinetiam puellam mortem contemnant ac derideant, virginesque admodum adolescentem, & nuptiarum expertes, vltro inferorum stimulos inuadant, neque ob id tamen aliquid graue patiantur. Omnia hæc bona per Christum ipsum & Virgine genitum nobis allata sunt, quandoquidem post partum illum & ortum maximè admirabilem, mortis vires dissolutæ sunt, & diaboli potentia ita eneruata est, vt non à viris solum, sed ab ipsis etiam mulieribus contemnatur, neque mulieribus tantum, sed vel ipsis puellis ludibrio sit. Quemadmodum enim optimus aliquis pastor, cum leonem pecora ipsa & gregem totum vastantem ceperit, & ipsius dentes euulserit, atque vngues secuerit, iubamque totum dederit, talem reddit, quem vel pastorum pueri contemnant ac derideant, puellisque deinceps illudendum tradit: ita & Christus ipse, cum mortem, naturam nostram antea horribilem, & totum genus humanum perterrefacientem expugnauerit, & omnem eius timorem dissoluerit, eam virginibus etiam ipsis illudendam tradidit.

Quamobrem & beata virgo Pelagia tanta cum voluptate ad mortem cucurrit, vt neque carnificum manus expectaret, neque in iudicium ingressa fuerit, sed propriam animi studio, & summa alacritate illorum sauitiam antea erterit. Parata erat ad cruciatum, tormentaque, & omne suppliciorum genus perferendum: sed metuebat tantæ, ne virginitatis coronam perderet. Hinc autem discas, impiorum hominum intemperantiam, Pelagiam virginem timorem attulisse, quòd ab intemperata illorum hominum iniuria virgo se submouit ac præripuit. Id quod è marium numero nemo antea face-re aggressus fuit: omnes enim ad iudicium accesserant, & illic fortitudinem suam ostenderant. At mulieres ipsæ propter naturam suam conditionem ad iniuriam accipiendam paratiorem, talem mortis rationem sibi excogitarunt. Nam si licuisset & virginitatem ad finem vsque seruare, & martyrij coronam percipere, ad iudicium ire non recusassent. Quoniam verò necesse erat omnino ab alterutro excidere, extremam demerentiam hoc esse beata virgo cogitauit, dimidiatam coronam compotem factam abire, cum vtriusque victoriæ palmam assequi liceret: ob idque noluit in iudicium accedere, ac intemperantium hominum ad spectum spectaculum proponi, atque procacibus oculis sui ad spectum voluptatem præbere, & sanctum illud corpus iniuriæ subijcere: sed ex thalamo & mulierum conclauis ad alterum thalamum, hoc est, in caelum ipsum ascendit.

Magnum quidem est, carnifices ipsos circumstantes, & hominis alicuius latera fodientes videre: sed nihilo minus, quàm illud, hoc est. Quorum enim latera fodiantur, eorum sensus præ tormentorum varietate consumitur, vt mors ipsa non amplius terribilis, sed liberatio quædam, & vrgentium malorum remissio videatur. Pelagia verò cum nihil tale adhuc passa esset, & corpus integrum atque intactum haberet, neque dolorem aliquem sentiret, forti quadam excelsi animi magnitudine certè illi opus fuit, vt ex hac vita morte violenta se ipsam eijceret. Quamobrè cum illorum tolerantiam admiraris, huius etiã, quam diximus, fortitudinem admirare: cum illorum patientiam obstupescis, & huius generosam mentem obstupescas, quòd talem mortem subire ausa fuerit. Nolim rem hanc simpliciter prætereas, sed cogita, quomodo par est teneram illam virginem, quæ nihil aliud nouerat, nisi virginalem aulam, illo tempore affectam fuisse, cum milites repente irruentes, & ad fores ipsas stantes vidit, qui ad iudicium illam vocabant, & per forum pro talibus tantisque rebus pertrahere volebant. Non pater intus erat, non mater, non nutrix, non ancilla, non denique vicinus aliquis, aut amicus prætor erat: sed sola à carnificibus illis comprehensa est. Quòd enim exire, & carnificibus illis ac militibus respondere, quòd os erigere & vocem emittere, quòd eos adspicere, quòd denique consistere & respirare potuerit, hoc certè tale ac tantum est.

est, vt nemo possit non illud admirari atq; obstupescere. Non erant hæc natura huma-
na facta: sed Dei maiorem partem conferentis auxilio id fiebat. At ipsa tamen ocio-
sa non erat, sed à seipsa promptum & generosum animum, voluntatem, propositum,
studium & alacritatem afferebat. Diuina igitur ope ac beneuolentia factum est, vt hæc
omnia ad euentum perlata sint. Itaque ipsam & admirari, & beatam dicere merito, de-
bemus: beatam, quòd Dei præsidium atque opem habuerit: admirabilem, quòd tantam
animi alacritatem ostenderit.

Diuine gra-
tia coope-
rari debe-
mus.

Quis enim non iure obstupescat, audiens illam temporis momento tale propositum
inijisse, confirmasse & ad exitum contulisse: Scitis enim omnes vos, quemadmodum
post multa sæpè ac multo tempore cogitata, cum occasio ipsa rei conatum à nobis ex-
igit, si vel paululum timoris mentem nostram corripuerit, formidine repente percul-
si, consilia omnia effundimus. At verò illa momento temporis consilium ita horribi-
le ac formidolosum inire, decernere & reipsa perficere potuit. Nò præsentium viro-
rum terror, non temporis celeritas, non sua ipsius, cui tot insidia parata fuerant, so-
litudine, non quia intra domum sola comprehensa fuerat, non alia denique res beatam
illam virginem perturbauerunt: sed ita securo & præsentis animo omnia faciebat, vt si a-
mici & noti aliqui homines illic præstò essent: idque iure optimo: non enim erat intus
sola, sed consiliarium habebat Iesum ipsum. Ille virgini præstò erat, ille ipsius mentem
& cor excitabat, ille animum confirmabat: solus, inquam, ille metum omnem eijcie-
bat. Hæc autem non simpliciter Iesus faciebat, sed quoniam martyr ipsa illius auxilio
se dignam antea præbuerat.

Cap. 4.

Gratia Dei
datur illis
qui ea se di-
gnos præ-
stant. Nec
tamen ob
id gratia da-
ri dicitur ex
meritis, vel
naturæ no-
stræ virtutibus
acquiri.

E domo igitur egressa, petijt à militibus, vt sibi liceret redire intrò, & vestem muta-
re. Ingressa verò intrò, vestem mutauit, incorruptam pro corrupta, & pro fragili & ca-
duca, stabilem ac sempiternam. Ego verò præter ea, que dicta sunt, & illud miror, quo-
modo milites illi gratiam, quam Pelagia virgo petierat, concesserunt: quomodo mul-
lier viros decepit: quomodo nihil eorum, quæ futura erant, illi suspicari sunt: quomo-
do eius dolum non animaduertuerunt. Neque enim est, quòd aliquis dicat, neminem
vnquam tale quippiam fecisse. Multæ enim fortasse se præcipitarunt, & in mare sei-
psas iniecerunt, peccatusque suum gladio traicerunt, & laqueis colla inseruerunt: nam
multa huiusmodi temporibus illis acciderant. Sed Deus ipse militum illorum corda
excacauit, vt virginis Pelagiæ dolum non animaduertent. Quamobrem è medijs re-
tibus virgo auolauit, & sicut cerua, cum euadit venatorum manus, in quas inciderat, ad
alicius montis verticem venatorum pedibus & telorum iactibus inaccessum statim
confugit, ac deinde à cursu desistit, è loco illo sine timore aliquo eos despiciens, à
quibus antea insidia parabantur: ita & virgo illa cum in ipsas venatorum manus inci-
dit, & parietibus ipsis, velut quibusdam retibus, comprehensa esset, cucurrit non in
montis verticem, sed in ipsum cæli fastigium, quò nulla erat ipsis accedendi facultas:
deinde illinc vacuis manibus eos reuertentes adspiciens, gaudebat, cum infideles ho-
mines redargutos, & multo rubore adpersos videret.

Cap. 5.

malim *de-
finit.

Cogita quale illud fuit, sedente iudice, adstantibus carnificibus, paratis tormentis,
vniuersa multitudo collecta, cum milites ipsi expectarentur, qui Pelagiam adduce-
rent, omnesque præ voluptate gestirent, & tanquam ebrii essent, prædam in manibus
se habere sperantes, tunc illos ipsos, qui eius rei causa missi fuerant, vultu in terram
demisso redeuntis videre, factumque illud narrantes audire. Quantum dedecus, quã-
tum mœrorem ac probrum omnibus impijs illis tunc fuisse par est? Qua tristitia, quo
vultu & rubore perusos milites illos redijisse credimus, qui reipsa didicerant, se non
cum hominibus, sed cum Deo bellum gerere? Ioseph quo tempore à domina sua in si-
dijs petebatur, vestem impuris ac scelestis barbaræ mulieris manibus detentam reli-
quit, & nudus exijt. Pelagia verò neque corpus suum ab intemperatis illis homini-
bus tangi passa est, sed cum anima ipsa corpore denudata in cælum ascendisset, & san-
ctam suam carnem apud hostes reliquisset, ita dubios & perplexos aduersarios reddi-
dit, vt nescirent quid facerent: neque enim habebant, quid reliquijs illis deinceps fa-
cerent. Talia sunt perfecta Dei opera, rerum desperationem ad multam facilitatem,
sibi que aduersantium res, quæ videntur facilima, ad extremam desperationem trans-
ferentis.

Cap. 6.

Gen. 39.

Quid difficultate illa maius, in quam puella tunc inciderat? Quid facilitate illarum
rerum, quas milites tunc tractabant, planius videri poterat? Habebant puellam intus
solam comprehensam, domo ipsa velut carcere quodam conclusam, & tamen redie-
runt prædam non assecuti. Contrà puella ipsa, cum omnibus auxilijs atq; adiutoribus

Cap. 7.
Mira Dei
virtus &
potentia.

deferta esset, neq; vllam euadēdi viā haberet, sed prope illarū ferarum manus se posita videret, ex ipsīs faucibus, vt aliquis diceret, abrepta, omnium insidias diffugit, & milites ac iudices, principesq; illos superauit, idq; eo tempore, quo omnes se illius victo, res futuros sperabant.

Cap. 8.
Martyrum
mors, Mar-
tyrum vi-
ctoria.

Nota sancte
mortuū cor-
pus dāmo-
nū turmas
perterrefa-
cere.

Cap. 9.

Postea verò, quàm puella ipsa mortua est, tunc in maiorem desperationem inciderunt, vt discerent Martyrum mortem, Martyrum esse victoriam. Hoc perinde fuit, ac si, vndarum impetu ad ipsum portus aditum irruente, nauigium merce copiosa & margaritis preciosis refertum, cum iam iam ab illa ipsa fluctuatione submergendū esse videretur, periculum mox diffugiens, ab ipso aquarum impetu impulsū, quam celerrimè ad portum transmissum esset. Sic militum illorum inuasio ac terror, cum omnibus vndis formidolosior incidisset, fecit, vt multò celerius puella festinaret ad cælum ascendere: quæque nauim ipsam submersura videbatur vnda, illa saluam ad tranquillū portum transmisit: ac deinde corpus illud omni fulgore splendidius ex alto deferebatur, diabolū id videntem feriens. Non enim ita fulgur è cælis demissū, nobis terribile videri solet, vt Martyris corpus fulgure grauius dāmonum turmas tūc perterrefecit.

Sed vt discas non sine diuina prouidentia id factum fuisse, hoc præcipuè licet aperè intelligere ex ipsius virginis proposito & prompto animo: quodq; milites illi virginis dolum non considerārint, sed quod illa petierat, libenter concesserint: quod denique ad exitum res ipsa perducta sit. Licet etiam nihilominus & ex ipsa mortis ratione hoc intelligere. Multi enim è sublimi tecto deiecti, nihil mali passi sunt: alij verò, quibus corporis membra læsa & mutilata fuerint, post casum ipsum multo tempore superfuerunt. At in illa beata virgine nihil tale Deus ipse fieri permisit: sed statim iussit animam corpus relinquere, eamque ipse accepit, quippè quæ quantum satis fuit, certauerat, & rem omnem impleuerat: non enim mors illa eiusmodi casus naturam, sed Dei iussione, consecuta est.

Cap. 10.

Iacebat igitur corpus illud non in lecto aliquo, sed in solo. Nec propterea tamen honoris expers erat, quia in solo ipso iacebat: sed solum ipsum ex eo fuit honoratū, quod corpus illud tā gloriosum excepit: quin immò quia in terra iacebat, eo ipso corpus illud erat honoratius. Huiusmodi enim sunt iniuriæ, quæ propter Christum accipiuntur, vt honoris cumulum nobis afferant. Iacebat igitur in solo ipso, & angusto

En quanti
tribuit tan-
tus vir exa-
nimi virgi-
nis corpori.

quodam loco: sed Angeli Pelagiæ corpus circumdabant, & Archangeli omnes honorabant, Christus deniq; ipse præfens erat: nam si domini mortuos seruos aliquos nobiliores ad sepulturam deducunt, neq; id erubescunt: multo magis Christus ipse virginem, quæ eius causâ libenter animam emiserat, & tantum periculum susceperat, præsentia sua honorare non recusauit. Iacebat itaque illa, & epitaphium habebat martyrium, quod susceperat, confessionis ornatu decora, & veste omni regali purpura preciosiore induta. Erat autem vestis illa duplex, vna virginitatis, altera martyrii. His funebribus donis ornata virgo hæc, ad tribunal Christi assistit.

Cap. 11.

Talem habitum & nos viuentes ac mortui nobis ipsis parare studeamus, illud scientes, quod qui auratis vestibus corpus suum exornauerit, nullam ex ea re mortuo homini vtilitatem attulerit: quin etiam multorum inuidiam & reprehensionem excitauerit: quippe qui neq; in morte ambitiosus, & false gloriæ appetens esse desierit. At si virtute se ornauerit, multos etiam post mortem sui laudatores habebit. Etenim ipsis etiam regalibus aulis apud omnes homines splendidius erit sepulcrum illud, vbi corpus iacuerit, quod cum virtute ac pietate vixerit. Huius rei vos ipsi testes estis, qui diuinitum monumenta, quantum aureis vestibus contacta, tanquam speluncas quasdam prætereunt, ad sanctam hanc virginem multo cum studio & animi alacritate accurritis: quoniam cum martyrio, confessione & virginitate, multæ & aureæ vestis loco, funus suum ornauerit, hinc postea discessit. Hanc igitur pro viribus & nos imitemur. Cōtempnit illa vitam hanc: contemnāmus & nos delicias, irrideamus sumptuosos apparatus, abstineamus à crapula & ebrietate, fugiamus voracitatem.

Virtutis or-
namenta cō-
paranda.

Cap. 12.

Non temerè hæc nunc dico, sed quoniam multos video, postquam concio hæc dimissa fuerit, ad ebrietatem, ad cauponas & mensas illas, quæ sunt in hospitij publicis, & ad alia in honesta opera statim reuersuros. Quamobrem precor vos & hortor, vt semper sanctam hanc virginem in memoria & mente habeatis, neq; concionem hæc celebrem dedecoretis, non deniq; fidutiam nostram ex hoc die festo ad nos proficiscentem imminuat. Etenim non temerè cum Græcis differentes huius diei festi celebritate gloriamur, eamque obijcetes, erubescere illos facimus, cum dicimus, quemadmodum

Dies festus
S. Pelagiæ.

admodum urbem integram ac totam, tantumque populum puella vna mortua singulis annis ad se attrahit, idque post tam multos annos, neque tempus vllum honoris huius feriem interruptit. Verum si fenserint, quae in hac celebritate committuntur, maiore laudationum parte priuati erimus. Haec enim multitudo, quae nunc praesens est, si bene ordinata ad nos accedere posthac studuerit, ea res maximo nobis erit ornamento: at si cum segnitie & negligentia multa hic aderit, probum & accusationem nobis ea res afferet.

Ut igitur vestra multitudine, charissimi auditores, nos exultare possimus, eodem re- Cap. 12.
cto ordine domum reuertamini, quo par est eos redire, qui cum talibus martyribus versati fuerint. Nam si quis non ita domum redierit, non solum nihil profecerit, verum etiam periculum maximum sibi attraxerit. Scio vos hoc morbo non laborate: sed non satis hoc vobis est ad excusationem, nisi & fratres ipsos inhoneste se gerentes, ad modestiam maximam, & ad conuenientem & compositum statum redigatis. Honorasti Martyrem praesentia tua: eandem illam & proximorum tuorum emendatione Proximi vt ad meliore fragem re- ducendi.
honora. Si enim videris inordinatum risum, atque inhonestum cursum, & illiberale incessum, indecentemque habitum & figuram, accede, & illos ipsos, qui talia committunt, acerbo & terribili vultu intueri. At contemnunt illi, & irridebunt potius. Sume tecum duos vel tres fratres, vel plures, vt qui haec facit, multitudine ipsa praesente correctus, modestior fiat. Quod si neque sic illotum amentiam represseris, eos ipsos ad sacerdotes deferas. Sed vix fieri potest, vt ad eam impudentiam illi deuenerint, vt si reprehensi ac rogati fuerint, non cedant, verecundentur, & ab inordinata & ludicra chorea se retrahant. Quod si decem, si tres, si duos, si vnum tantum lucrifeceris, multam utilitatem tibi comparaueris.

At multa est via longitudo. Longitudinem hanc ad eos, quos supra diximus, colligendos sponte subeamus. Multo thuris vapore viam implemus. Honestum quidem Cap. 14.
hoc est. Verum non tantum via ipsa honesta apparuerit, si vaporis atque odorum instrumentis per illam totam dispositis, aërem ipsum odoris suauitate perfuderis, quantum si omnes, qui hodie per illam ipsam viam incedunt, Martyris certamina inter se narrantes domum redeant, linguas ipsas singuli pro vaporis instrumento exercentes. An non videris cum Imperator in urbem ingreditur, quam compositè atque ordinatè milites ipsi ordine vtrinq; disposito armati incedunt, vicissim se hortantes, vt quieto & sedato ac reuerenti gradu procedant, quò ijs, qui eos spectant, compositi & spectatu digni videantur? Illos igitur imitemur. nam & nos Imperatorem deducimus, non corporeum aliquem, aut terrenum, sed angelorum Dominum. Atque ita ingrediamur, nos mutuò hortantes ad concinne atque ordinatè progrediendum, vt non multitudine solùm, verum etiam ordine ipso spectatoribus stuporem afferamus. Maximè quidem. Honestè incedere, & de rebus bonis inter se conferre debet Christiani.
Quauis enim nemo praesens esset, quauis soli per viam incederemus, neque sic tamè imitatos nos esse oporteret, diuinos illos oculos metuentes, qui semper patent, & vbiq; praesentes sunt, omniaque intuentur.

Nunc verò etiam illud considerare, multos haereticos hic esse inter nos commistos, Cap. 15.
qui si vos ita saltantes, ridentes, vociferantes & ebrios viderint, summè nos condemnantes discedent. Quod si aliquis vni alicui homini scandalum afferens, inuitabiles Matth. 18. Vitanda scandala.
poenas dabit: nos, qui tam multis scandalum afferimus, quas poenas daturos putas? Sed prohibeat illud Deus, vt post hos sermones, & hanc admonitionem aliquis ijs vitijs obnoxius inueniatur. Nam si antehac, qui huiusmodi facinora committere audebāt, venia digni non erant, post consilium atque increpationem hanc poena ipsa multo grauior erit & inuitabilior tam ijs, qui haec faciunt, quam qui fieri vident & contemnunt. Ut igitur & illos poena liberetis, & vobis copiosiore mercedem comparare possitis, fratrum nostrorum curam suscipite: ad ea, quae dicta sunt colligenda atque enarranda eos impellite, vt per totam viam haec meditantes, & ijs, qui domi remanserunt, mensè huius reliquias afferentes, illustre conuiuium etiam illic habeatis. Ita enim & huius diei festi gustum maximum percipiemus, & sanctam martyrem ad maiorem beneuolentiam prouocabimus, vero honore illam prosequentes: quae maiorem etiam voluntatem capiet, si fructum aliquem & utilitatem animas iuuantem adepti redierimus, quam si huc venerimus, & postea tumultuati simus.

Faxit Deus huius sanctae virginis, & eorum, qui similiter certauerunt, orationibus ac precibus, & vt haec, & alia, quae dicta sunt, diligenter memoria teneatis, & vt ad opus ipsi Sancti pro nobis orāt.
omnia conferentes, in omnibus ad finem vsque; Deo ipsi grati simus: Cui gloria sit & imperium, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

BEATI IOHANNIS CHRYSOSTOMI POSTERIOR LAVDATIO IN EANDEM SANCTAM VIRGINEM & Martyrem Pelagiam Antiochenam. Est etiam in Metaphrasse.

Iunij 9.

Dæmonum imbecillitas & temeritas.

MAIORE quidem theatro sancta virgo Pelagia digna esset: magna enim huius puellæ certamina, extiterunt, ob idq; copiosorem theatri frequentiam requirunt. At satis illi tamen est Christus, qui solus pro omni ornamento huius virginis panegyrim ac celebritatem præfens exornat. Quo enim loco Christus adest, illic omnium Angelorum chorus præsto est. Et omnes quidem martyres sua corpora cruciatibus fortiora præstiterunt, ob idq; magnū quoddam theatrum aduersus diabolum sibi parauerunt, cum in corporeos spiritus corpore ipso superauerint, & carnem suam cum ferro contendente fortiter exhibuerint. Cum Verò etiam puellas ipsas video pro Christo crucifixo mori gestiētes, tunc diaboli temeritatem magis rideo, qui cum permulta vaticinandi loca sibi excogitauerit, quasi res futuras in illis prænunciaturus esset, non illud præuiderit ac vaticinatus sit, quantum dedecus quoniam risu dignum hodierno die passurus esset.

Prudēs simplicitas Pelagie.

Quid enim magis ridendum aliquis duceret, quàm quod hodiè passus est diabolus? Qui licet virginem irretitam haberet, à præda tamen ipsa excidit, & puellam, quam apprehendit, tenere non potuit, quasi vmbra, non virginem apprehendisset. Nam cum illa simplicitatem columbæ cum serpentis prudentia coniunctam haberet, ut columba quidem simplex comprehensa est, sed ut prudens serpens diffugit: quanuis enim esset comprehensa, de victoria tamen non desperauit: neque animo aut consilio capta fuit, licet corpore detenta esset: sed artem quandam atq; consilium excogitauit, quo eorum, à quibus comprehensa fuerat, temeritatem eluderet, & eos tanquàm stupidos redderet.

Virgo sancta se præcipio interficit. Matth. 4.

Sed quidnam hoc fuit? Se consilium mutasse puella simulauit: idq; ut credibile videatur, quanuis in tantæ fluctuationis & naufragij periculo constituta esset, vultu tamè ipso hilaritatem præ se ferebat. Figmento igitur illo milites capti, & puellæ hilaritate decepti, humanius in illam se gerere cœperunt. Quæ cum ab ipsis petijisset, ut tandiū liceret abesse, quoad ornatum spōsæ conuenientem sibi indueret, eundi potestatem milites ei concesserunt, quippe qui ea re non solum illi virgini gratum facturi essent, sed futurum etiam cogitabant, ut à Iudice ipso magis laudarentur, si puellam veste ornata duxissent. Illa verò consilij sui compos facta, statim se veste induit, quæ verè decora est. Cum enim animi fortitudine, & resurrectionis spe multa se induisset atque corroborasset, ad ipsius tecti vestigiū cucurrit, & illinc seipsam præcipitem dedit. Itaq; palæstræ genus illud exegit, quod ut magnum quippiam aliquando diabolus Domino ipsi proponere ausus fuerat, cum dixit: Si filius Dei es, mitte te deorsum.

Puella pudefacit dæmonem superbum.

Huius puellæ fidem & animi magnitudinem valde obstupesco. Quid enim tunc alia virgo secum ipsa non cogitasset? Dixisset quidem: Do me ipsam ex hoc loco præcipitem, cum id facere eo ipso coacta sim, quod stuprum metuo. Laudabile est propositum, modò casum ipsum mors consequatur. quanuis enim in me mortuam hostes debacchati fuerint, id tamen ego non sentiam, meq; insciente, hoc facient. At si in terram collisa, corporis membra perfracta fuerint, anima verò in membris permanserit, corporis turpitudinem molestè ferēs ac dolens, tunc nihilominus ad Iudicem ducta, ea patiar, quæ semper timui: tradent enim stupro corpus ipsum membris lesum, ac me violatam dimittent: sicq; duplicem feram calamitatem, tum corporeis membris lesa, tum virginitate spoliata. Hæc satis quidem fuissent, ut aliam puellam perturbarent. At illa fide ipsa ita confisa est, quasi finis ipsius sponsorem aliquem haberet: ob idque prompto animo ad eum casum festinauit.

Itaq; puellæ & virginis fortitudine atq; animo illo victus es, diabo. Quæ enim Domino ipsi olim proposuisti, ad ea puella quadam eius famula te prouocauit, & ad tecti fastigium accurrens, illine seipsam iaculata est: cum que à Iudice vocata esset, tibi, qui hoc suggestisti, non obtemperauit, neque subdolanam pugnam subijt: nouit enim veritas cogitationes tuas, cum sæpè virgines ipsas ad Iudices, tanquàm ad flagella excipientes, voca-

da, vocare solcas, postea verò sine pugna ijs, qui pugnam subièrunt, acerbius detentas eijs. At si verè ad pugnam vel ad stadia puellam prouocas, congregere nunc cum illa è tecto se deiciente, eam que illinc decidentem sustine. Audeas cõtra illam stare, & palæstram experiri. Excita quamcunque velis astutiam. Habes terram pro pugna campo. Virge nunc gladios ipsos, vt mortem inferas. Substerne interficiendis hominibus dura cædis instrumenta. Para decedenti puellæ cõfractionem. Omnes enim quantumuis abstrusas atque abditas artes tuas, velut infirmissimas illa superauit, quod que maius est, neque illud à Deo exegit, quod scriptum est: Angelis tuis manda de me Domine, ne vnquam offendam ad lapidem corpus meum: sed id petijt, vt animæ præcipere, post casum ipsum è corpore discedere.

O puellam genere quidem & sexu fœminam, animo autem ipso marem. O virginẽ duobus nominibus extollendam, quòd in virginũ grege, & martyrum choro numerata sis. O puellam ita continentem, vt neque ad spectu quidem ipso fruendi facultatem intemperato Iudici præbueris. Huius igitur puellæ temperantiam & nos imitemur, & contra voluptates ipsas victoriæ trophæa erigamus. Incontinentiæ atque intemperantiæ impetum frangamus, & animum ipsum ad pietatem seruandam corroboremus. Iudices ipsos à tentationibus submoueamus, & cum opportunum est, nõ abiectos, sed audaces nos præstemus. Denique membra nostra, que sunt super terram, mortificemus, vt & Dominus ipse hoc humile corpus nostrum tale reddat, & in eam conditionem transferat, vt corporis sui formam cum eo communicet: Cui sit gloria & imperium in secula, Amen.

Psalm. 90.

Intemperãtia & incontinentia fugienda.

MARTYRIVM SANCTORVM GETVLII, CEREALIS, AMANTII ET PRIMITIVI, EX EGREGIO MS. CODICE per F. Laurentium Surium stylo mutato descriptum: cui fidem conciliant etiam antiquissima Martyrologia.

TEMPORIBVS Hadriani Imperatoris fuit vir quidam ^{10 Iunii,} omnis diuinæ legis peritissimus, idemque Christianissimus, ^{Getulij ha-} Getulij nomine. Degebat autem in Sabinorũ regione haud ^{manitas in} procul ab vrbe Roma, conuocabatque ad se quotidie per ^{Christianos} multos tum ex Italia, tum Græcia Christianos, ijsque alimẽta præbẽs, diuinam legem exponebat, eosque erudiebat. Peruenit eius rei fama ad aures Hadriani Imperatoris, qui missõ Cereale Vicario, iussit eum cõprehẽdi. Vbi ad illum venit Cerealis, inuenit eum domi sedentẽ, & more solito Christianos instituẽtem, qui eius doctrina magis ac magis in fide Christi confirmabatur. Dixit autem ei Cerealis: Audi, si, quæ sint à principibus edita apud omnes proposita? Respondit S. Getulius: Itane principum iussis parere necesse est? Cerealis dixit: Tu ipse edicito æquũ ne sit illis parere. S. Getulius ait: Cui tandem, õ princeps, obtemperandum est? mortaline homini, & mox in putredinem abituro, an verò præpotẽtis Dei filio? Cerealis dixit: Habet ergo filium Deus vester? Getulius respondit: Habet planè, qui quidẽ & fuit, & est, & erit semper. Cerealis dixit: Qua vel doctrina, vel signo nõsse licebit, filiũ Dei, Deum esse, quẽ admodum tu doces? Respondit sanctus Getulius: Noueris verbum Dei, verum Deum ex Deo patre genitum, & de spiritu sancto conceptum, ex virgine Maria natum esse, eumque nouissimis temporibus dignatum esse venire, vt mortuos suscitaret, cacos illum inaret, leprofos mundaret, super mare pedibus ingrederetur, vêtis & tempestatibus imperaret. Cerealis Vicarius dixit: Nõsse velim, quinam isthuc factum sit.

Tum S. Getulius vocauit ad se Amantium tribunum fratrem suum, qui metu Hadriani principis latitabat, narrauitque ei omnia de Cereali Vicario: porro ipsi Cereali indicauit Amantium fratrem suum. Ad cuius conspectum mirificè exhilaratus est Cerealis. Dixit autem ei S. Getulius: Abijce iam Cerealis frater artes diabolicas, & amplectere Christi patientiam. Ego in Tyburtina vrbe cum haberem vxorem, liberos & opes, omnibus valefecì, vt possem ad aeternam peruenire salutem. Cerealis respondit: Equidem nec vxorem nec proles habeo, quas relinquam. Si verò est aliud aeternum, ne quæso id me celetes. S. Getulius dixit: Aeternum hoc est, vt manufactis idolis propudiat, in Christum Dei filium credas, Cerealis ait: At quo tandem ordine

Amantius tribunus, frater Getulij.